

**2 ΕΠΑΛ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ
ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ
ΝΑΟΔΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΓΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΝΑΩΝ ΤΟΥ
ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ**

ΟΜΑΔΑ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**ΚΟΝΤΗ ΑΝΔΡΙΑΝΑ
ΚΟΤΣΙΦΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΛΑΖΑΡΟΒ ΣΒΕΛΤΙ
ΜΠΙΡΜΠΑΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΜΠΟΥΛΟΥΜΠΑΣΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ
ΜΠΟΥΤΖΑΡΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΜΠΟΥΤΖΑΡΕΛΗΣ ΠΑΝΤΕΛΗΣ
ΠΑΝΑΓΙΩΤΟΠΟΥΛΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΠΑΠΑΔΑΤΟΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΙΑΣΩΝΑΣ
ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ
ΠΑΡΑΣΚΕΥΟΠΟΥΛΟΥ ΙΩΑΝΝΑ
ΠΑΣΣΑ ΕΙΡΗΝΗ
ΡΑΜΑΝΤΑΣ ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ
ΣΚΑΡΤΣΑΝΗ ΑΡΙΣΤΕΑ
ΣΥΝΑΔΙΝΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ-ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ
ΤΣΟΥΚΑΛΑ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. Πρόλογος.....	σελ.3
2. Άγιος Τρύφωνας	σελ.4
3. Ευαγγελισμός της Θεοτόκου	σελ.24
4. Ιερά Μονή Φραγκαβίλλας	σελ.47
5. Αγία Μαρίνα Περιστερίου.....	σελ.53
6. Παναγία η Καθολική Γαστούνη.....	σελ.58
7. Άγιος Ιωάννης	σελ.60
8. Ιερά Μονή Κρυονερίου	σελ.62
9 Αγία Άννα.....	σελ.66
10. Άγιος Γεώργιος	σελ.71
11. Βιβλιογραφία	σελ.77

Πρόλογος

Το θέμα μας για την ερευνητική εργασία (project) ήταν η εκκλησιαστική τέχνη όσον αναφορά τους εκκλησιαστικούς ναούς του δήμου Ήλιδας και του δήμου Πηνείας. Προσπαθήσαμε να συλλέξουμε διάφορες πληροφορίες από βιβλιογραφίες αλλά και από το διαδίκτυο.

Στην έρευνα μας παρουσιάζονται η εκκλησιαστική τέχνη των ναών της περιοχής μας.

Στόχος της εργασίας μας ήταν μέσα από την συλλογή πληροφοριών να αναδείξουμε την σπουδαιότητα και την μεγαλοπρέπεια της εκκλησιαστικής τέχνης καθώς και για την κάλυψη των θρησκευτικών συναισθημάτων των κατοίκων. Για την επιτυχία αυτού του σκοπού χωριστήκαμε σε πέντε ομάδες όπου η κάθε μια αναζήτησε πληροφορίες για τους ναούς της περιοχής της.

Σε όλη αυτή την προσπάθεια είχαμε να αντιμετωπίσουμε διάφορα προβλήματα τα οποία αντιμετωπίσαμε με την βοήθεια του καθηγητή μας κ. Πέτρου Παπαδόπουλου. Για φυσικούς λόγους δεν είχαμε τον χρόνο και την ευχέρεια να επισκεφτούμε όλους τους ναούς της περιοχής μας. Το συμπέρασμα από την εργασία είναι η διαπίστωση του εκκλησιαστικού πλούτου του τόπου μας.

Άγιος Τρύφωνας

Την βορειοδυτική πλευρά της πόλης μας κοσμεί ο σεπτός Ναός του Αγίου Τρυφώνου, ως μια ακόμη ζωντανή μαρτυρία της πίστεως και της ευλάβειας των χριστιανών της πατρίδας μας.

Την 21 Οκτωβρίου του 1928 οι Βυτιναίοι και λοιποί Γορτύνιοι, καθώς και πολλοί Καλαβρυτινοί και άλλοι μετοικήσαντες στην σημερινή ενορία του Αγ.

Τρύφωνος, έλαβαν την απόφαση για να οικοδομηθεί ο Ιερός Ναός του Αγίου Τρυφώνου. Η επιλογή του συγκεκριμένου Αγίου δεν ήταν τυχαία μιας και οι Βυτιναίοι είχαν ήδη στην περιοχή τους, τη Βυτίνα Αρκαδίας, εκκλησία προς τιμήν του Αγίου Τρύφωνος.

Ο θεμέλιος λίθος τέθηκε από τον Αρχιμανδρίτη Κυπριανό Παυλάκο ενώ τα εγκαίνια του ναού έγιναν στις 21 Απριλίου 1932. Στις 4 Δεκεμβρίου 1932 έγινε η πρώτη ιερά λειτουργία όπου εγκαινιάστηκε ο ναός υπό του μακαριστού Σεβασμιότατου Μητροπολίτη Ηλείας κ. Αντώνη Πολίτη. Στην πρώτη λειτουργία χοροστάτησαν ο Σεβασμιότατος Μητροπολίτης Αντώνιος και ο καταγόμενος από την Λάστα κ. Πέτρος Γιαννακόπουλος μαζί με όλους τους ιερείς της Αμαλιάδος και διαφόρων ιεροψαλτών από την Βυτίνα και την Αμαλιάδα.

Όταν έγιναν τα εγκαίνια του ναού το σχέδιο δεν είχε ολοκληρωθεί μιας και προβλεπόταν τρούλος. Όταν τελείωσε η κατασκευή των τοίχων ο ναός σκεπάστηκε με ξύλινη στέγη και γαλλικά κεραμίδια και παρέμεινε σε αυτήν την κατάσταση μέχρι το 1955. Ο λόγος ήταν, ο ηλικιωμένος ιερέας που υπηρετούσε τότε στον Άγιο Τρύφωνα και λόγω των προβλημάτων υγείας που είχε δεν μπορούσε να προσφέρει πολλά πράγματα για την ολοκλήρωση του ναού. Μετά ακολούθησε ο πόλεμος, η κατοχή και ο εμφύλιος και έπειτα από όλα αυτά άρχισε ξανά το ενδιαφέρον για το ναό.

Το καμπαναριό του ναού ανοικοδομήθηκε αργότερα από τον κτίστη Παναγιώτη Λάμπρου χωρίς να γίνει εσωτερική σκάλα. Αργότερα περίπου το 1965 επειδή χάθηκε το παλαιό σχέδιο του ναού συντάχθηκε νέο και τροποποιήθηκε ο ναός από τον πολιτικό μηχανικό Δημήτριο Λαμπρόπουλο από τον Πύργο. Κατά την τροποποίηση ο ναός έγινε τρίκλιτος βασιλική χωρίς γυναικωνίτη και με επέκταση του ανατολικού τμήματος κατεδαφίζοντας το παλιό ιερό. Στη θέση του έγινε άλλο μεγαλύτερο με 3 κόγχες χωρίς να μετακινηθεί η Αγία Τράπεζα. Ο ναός έχει μήκος 23,5 μέτρα, μαζί με τον πρόναο και πλάτος 15 μέτρα. Όμως το ιδιαίτερο στοιχείο του ναού που τον κάνει να ξεχωρίζει από τους

υπόλοιπους είναι η μεγάλη πλατεία που τον περικλείει. Η πλατεία, η οποία ανήκει στο ναό, είναι δενδροφυτευμένη με πολλά οπωροφόρα κυρίως δέντρα και λουλούδια, προσδίδει ένα ιδιαίτερα μεγαλόπρεπο χαρακτήρα στο ναό.

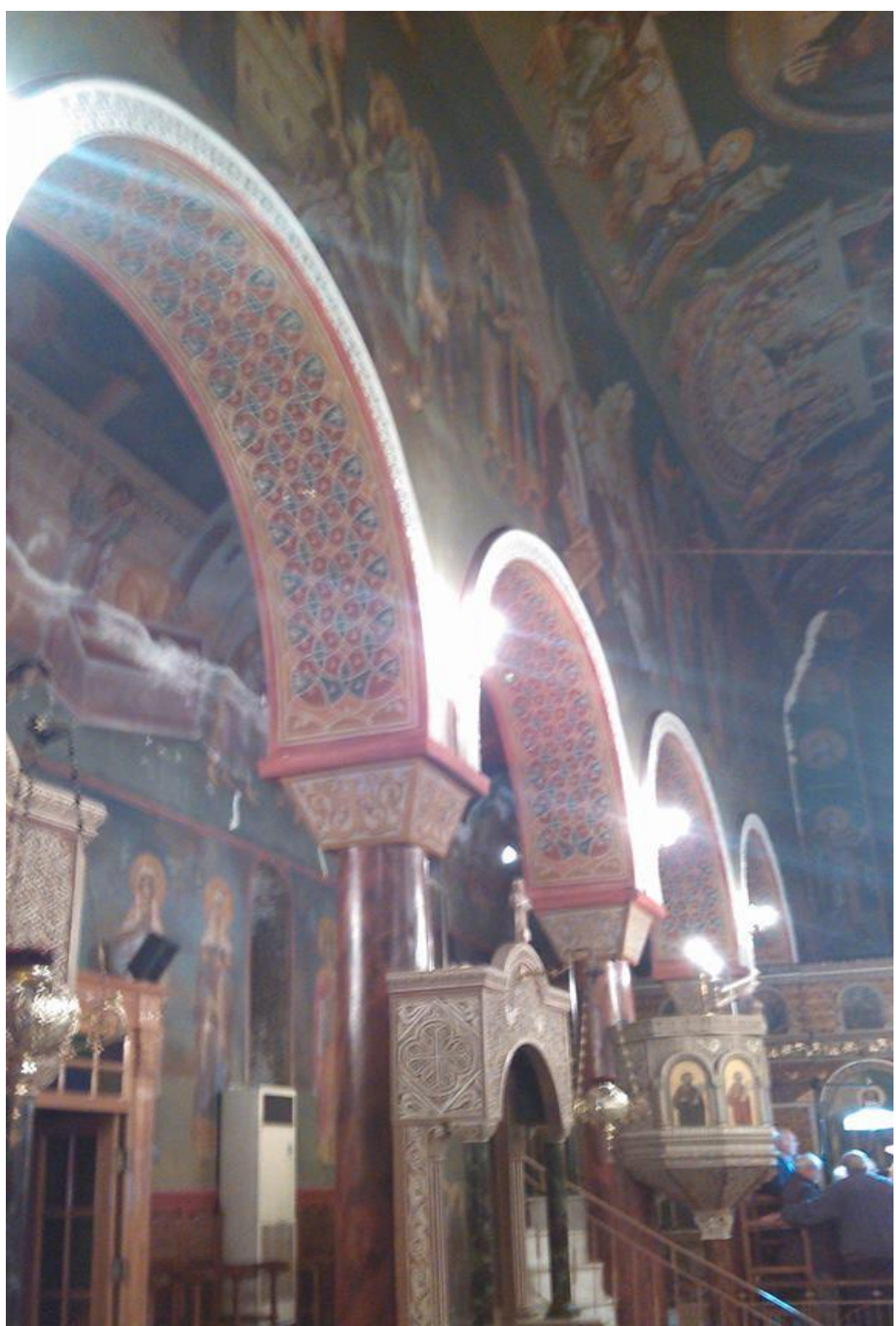

Το 1975 ο ναός είχε ολοκληρωθεί, αν εξαιρέσουμε βέβαια τις αγιογραφίες. Είχε επιχρισθεί εξωτερικά και εσωτερικά, είχε χτιστεί ο πρόναος και είχαν μπει τα σιδερένια παράθυρα και οι πόρτες. Ακόμα είχαν προστεθεί και τα ακόλουθα: αλεξικέραυνο, μωσαϊκά, τσιμεντένιοι

εξωτερικοί διάδρομοι, γύψινο τέμπλο, άμβωνας και προσκυνητάρια από γύψο, εκτός ενός και του δεσποτικού που είναι κατασκευασμένα από λευκό μάρμαρο. Η διακόσμηση των γύψινων έγινε τον Ιούλιο και τον Αύγουστο του 75' από τον Αθανάσιο Σουλιώτη από την Βοιωτία. Ο ναός είχε ήδη από το 75' μικροφωνική εγκατάσταση καθώς και τους 3 κεντρικούς γυάλινους πολυελαίους και 4 πιο μικρούς που διατηρούνται ως σήμερα. Στη νότια πλευρά του ναού υπάρχουν 3 σιδερένιες πόρτες, 4 παράθυρα και ένα μικρό στο ιερό. Στη βόρεια πλευρά υπάρχει άλλη μια σιδερένια πόρτα, 4 παράθυρα και ένα μικρό στο ιερό. Στη δυτική πλευρά υπάρχουν 3 ψηλά παράθυρα καθώς και η κεντρική σιδερένια πόρτα. Ανατολικά και μέσα στο ιερό υπάρχουν 3 παράθυρα στην κεντρική κόγχη και από ένα παράθυρο σε κάθε μια πλαϊνή κόγχη. Τα συνολικά 18 παράθυρα και οι πόρτες αφήνουν το

φως να εισέρχεται χωρίς δυσκολία στο ναό δίνοντας έτσι την εντύπωση στον ευρισκόμενο να θεωρεί ότι βρίσκεται στην ύπαιθρο. Τα κλίτη του ναού χωρίζονται από 6 τόξα που στηρίζονται σε 4 κίονες και στο τέμπλο. Οι γύψινες επενδύσεις του τέμπλου, του άμβωνα και των προσκυνηταριών είναι έργο των αδελφών Καλδίρη από τα Καλάβρυτα. Ο ναός μαζί με τον πρόναο έχει διαστάσεις 91 επί 17 = 527 τετραγωνικά μέτρα. Στο βορειοδυτικό μέρος έξω από τον ναό έχει χτιστεί ένα μικρό κτίσμα με δύο δωμάτια. Το ένα χρησιμεύει ως και σήμερα ως αποθήκη του ναού ενώ το άλλο έχει ποικίλες χρήσεις. Στο νοτιοδυτικό μέρος του ναού υπήρχε μέχρι ότου χτίστηκε το ενοριακό του ναού μια μικρή οικία με 4 δωμάτια που κατά καιρούς φιλοξενούσε τους ιερείς που υπηρετούσαν το ναό. Ακόμη αρχικά ένα δωμάτιο χρησιμοποιούνταν ως γραφείο του συλλόγου των Βυτιναίων. Το αρτεσιανό του ναού παρείχε για πολλά χρόνια άφθονο νερό μέσω του οποίου ποτίζονταν τα άνθη και τα δέντρα του κήπου.

Αριστερά των εισερχομένων εις την ωραία πύλη

1. Η Θεοτόκος του αγιογραφικού οίκου Θεοδοσίου.
2. Του Αγ. Τρύφωνος του ίδιου τεχνίτη και του έτους 1932.
3. Του Αγ. Βασιλείου του ίδιου τεχνίτη και του έτους 1934.
4. Αριστερά πάνω στον τοίχο και μέσα σε γύψινο πλαίσιο είναι η εικόνα με τρία πρόσωπα του Αγ. Ραφαήλ, Νικολάου και Ειρήνης, που είναι ένα έργο του 1971

Δεξιά των εισερχομένων εις την ωραία πύλη

1. Ο Χριστός του έτους **1932** έργο του οίκου Θεοδοσίου.
2. Ι. Πρόδρομος η οποία κατασκευάστηκε επειδή είχε καταστραφεί η παλαιά.
3. Αγ. Νικόλαος
4. Πάνω στον τοίχο και μέσα σε γύψινο πλαίσιο είναι η εικόνα των Αγ. Αναργύρων ένα έργο του **1957**.

Οι παραπάνω εικόνες έχουν διαστάσεις **1,70** επί **0,85**

και είναι έργα νέας εποχής από το **1932** και νεώτερες σε καρυδένιο ξύλο από το μοναχό του Αγίου Όρους Θεοδόσιο, με τεχνοτροπία αναγέννησης. Το εορτολόγιο αποτελείται από **12** εικόνες **50** επί **35** και στο μέσον αυτών βρίσκεται ο Μυστικός Δείπνος **1,30** επί **0,40** και πάνω από αυτόν η Αγία Τριάδα **0,80** επί **0,60** πάνω σε ξύλο και της ίδιας τεχνοτροπίας. Πάνω στην ωραία πύλη υπάρχουν τα βημόθυρα με δυο σκαλιστά φύλλα όπου έχουν τοποθετηθεί οι **4** Ευαγγελιστές έργα βυζαντινής τεχνοτροπίας. Μπροστά από τις **4** βασικές εικόνες υπάρχουν εικόνες ασπασμού με μεταλλικό περίβλημα και κορνίζα. Εκτός των εικόνων του τέμπλου υπάρχουν εντός του ιερού και **10** φορητές εικόνες διαφόρων Αγίων. Σημαντική εκδήλωση για την εποχή εκείνη ήταν και η υποδοχή των Μονών που κοσμούν το ναό από το Άγιο Όρος. Οι ιερές εικόνες έφτασαν στην Αμαλιάδα μέσω του σιδηροδρομικού σταθμού και τις υποδέχθηκαν ο τότε μητροπολίτης Αντώνιος, ο κλήρος και ο λαός της πόλεως, οι οποίοι τις μετέφεραν με λιτανεία στο ναό όπου εψάλλει Εσπερινός. Στα **4** εικονοστάσια του ναού υπάρχει η εικόνα του Αγ. Τρυφώνου που είναι καλυμμένη με ασημένιο κάλυμμα και βρίσκεται στο μαρμάρινο εικονοστάσι δεξιά των εισερχομένων στο ναό (έργο του **1948**).

Ακόμη στα άλλα τρία γύψινα εικονοστάσια υπάρχουν οι εικόνες του Τρίμορφου (δεξιά), των Εισοδίων της Θεοτόκου και των Δώδεκα Αποστόλων(και οι δυο στην αριστερή πλευρά).

Ο ναός χωρίζεται σε τρία κλίθη με δυο σειρές κιόνων. Κάθε κιονοστοιχία αποτελείται από 5 κίονες οι οποίοι καταλήγουν προς τα πάνω με ωραία κιονόκρανα πάνω στα οποία στηρίζονται τα τόξα που είναι διακοσμημένα με γύψινες κορνίζες. Οι οροφές και των τριών κλιτών είναι θολωτές και η μεσαία είναι ψηλότερη και πλατύτερη από τις άλλες δύο.

Στη δεκαετία του 1980 ο ναός αγιογραφείται με βυζαντινές εικόνες, έργα του αγιογράφου Γ.Κοσιδά και την δεκαετία του 1990 κατασκευάστηκε δίπλα το ενοριακό πνευματικό κέντρο του ναού, το πρώτο στην Αμαλιάδα. Σημαντική υπήρξε η συμβολή των ενοριτών και των εκάστοτε Μητροπολιτών για την ολοκλήρωση όλων των εργασιών που έγιναν στο ναό, Σημαντική οικονομική βοήθεια προσέφεραν ο δήμος Αμαλιάδας, κυρίως τα πρώτα χρόνια, αλλά και οι εξ Αμερικής Βυτιναίοι καθώς και οι κάτοικοι της Αμαλιάδας και των περιχώρων που με τον δικό τους

τρόπο βοήθησαν στην ανέγερση του. Αξιομνημόνευτος είναι ο τρόπος που εργάζονταν κατά καιρούς οι διάφορες επιτροπές, με την διοργάνωση λαχειοφόρων εκθέσεων, την συγκέντρωση σταφίδας και λαδιού και ανάλογα με την εποχή της παραγωγής τους.

Σήμερα ο ναός με την βοήθεια των ιερέων του αλλά και των επιτρόπων του, που καταβάλουν ο καθένας ένα μέρος είτε μικρό είτε μεγάλο για την φροντίδα και την καλυτέρευση του ναού σε όλα τα επίπεδα, συνεχίζει το πνευματικό του έργο με μεγάλη επιτυχία. Δεν είναι τυχαίο πως το ενδιαφέρον και το εκκλησίασμα του κόσμου στον ναό αυξάνεται συνεχώς. Ιδιαίτερα ικανοποιητική είναι και η προσέλευση των παιδιών και των νέων στο ναό οι οποίοι έχουν ανακαλύψει έναν 'παράδεισο' για την πνευματική τους καλλιέργεια. Σε αυτό, εκτός της προσπάθειας που κάνουν οι κληρικοί, συμβάλουν και οι ποικίλες δραστηριότητες που έχει αναπτύξει ο ναός και απευθύνονται σε κάθε άτομο και κάθε ηλικία. Μερικές από αυτές είναι οι ακόλουθες:

- Εσπερινές συνάξεις μετά παρακλήσεως και Θείου κηρύγματος.
- Δανειστική βιβλιοθήκη
- Εκκλησιαστικό μουσείο
- Εκδρομές, κάθε μήνα εσπερινοί περίπατοι
- Σχολή βυζαντινής μουσικής της Ι.Μ.Ηλείας
- Τμήμα παραδοσιακών μουσικών οργάνων
- Το πανηγύρι του ναού για την εορτή του Αγ.Τρυφώνου την πρώτη Φεβρουαρίου
- Τιμά και εορτάζει στις 30 Ιουνίου την εορτή των Αγ.Αποστόλων όπου τελείται και ιερά αγρυπνία.
- Ακόμα εορτάζει την πρώτη Νοεμβρίου τον Όσιο Δαβίδ τον Γέροντα τον εν Ευβοία
- Στις 12 Νοεμβρίου τιμά και εορτάζει τον Άγιο Ιωάννη τον Ελεήμονα, τον οποίο έχει προστάτη των μελών του Φιλόπτωχου ταμείου.
  - Στις 26 Νοεμβρίου τιμά και εορτάζει τον Άγιο Στυλιανό προστάτη των βρεφών και των νηπίων, με εκκλησιασμό και αρτοκλασία των νηπιαγωγείων της ενορίας.
  - Επιπλέον επί σειρά ετών πραγματοποιείται διήμερη προσκυνηματική εκδρομή κατά τον μήνα Σεπτέμβριο, στην Ιερά Μονή του

Οσίου Δαβίδ στην Εύβοια, καθώς και στο Ιερό προσκύνημα του Αγίου Ιωάννου του Ρώσου.

- Κατά τον μήνα Οκτώβριο πραγματοποιεί εκδρομή στην Ιερά μονή Βαρνάκοβας κοντά στην ορεινή Ναυπακτία.
- Επιπρόσθετα κατά το μήνα Μάρτιο πραγματοποιεί ποιμαντική επίσκεψη στο Γηροκομείο Γαστούνης και σε άλλα ιδρύματα της Ιεράς Μητροπόλεως μας.
- Ακόμη ανά δύο ή τρία χρόνια εκδηλώνεται έκθεση χριστιανικού βιβλίου στο ενοριακό κέντρο του ναού.
- Τέλος κατά την περίοδο της Μεγάλης Τεσσαρακοστής πραγματοποιείται από Δευτέρα έως Πέμπτη η ακολουθία του Μεγάλου αποδείπνου όπου ψάλλουν παιδιά και διαβάζεται πατερικό ανάγνωσμα.

Να ευχηθούμε με τη βοήθεια του Θεού να συνεχίσει να προσφέρει αυτό το τόσο σημαντικό έργο που επιτελεί, για να θυμούνται οι παλιοί και να μαθαίνουν οι νεώτεροι.

Ιερείς που διακόνησαν στον Ι.Ν. Αγ. Τρύφωνος

Αμαλίαδας .

1. Πετρος Βρυνιώτης (1933-1949)
2. Αρχιμανδρίτης Ιεζεκι'ηλ Καλαϊτζής (1947-1952)
3. Ανδρέας Παπαϊωάννου (1952-1960)
4. Βασίλειος Γιαννακόπουλος (1952-1979)
5. Ηλίας Ράλλης (1972-1974)
6. Απόστολος Κυφιαζόπουλος (1975-1977)
7. Παναγιώτης Γιατράς (1978-σήμερα)
8. Θεόκλητος Μιχαλάς (1980-1981)
9. Γεώργιος Χριστόπουλος (1981-1983)
10. Χρήστος Ζαφειρόπουλος (1985-1997)
11. Κωνσταντίνος Συριόπουλος (1992-σήμερα)

Ι.Ν. ΑΓ. ΤΡΥΦΩΝΟΣ ΑΜΑΛΙΑΔΟΣ

1. ΕΦΗΜΕΡΙΟΙ

Κ. Παναγιώτης Γιατράς

Κ. Κωνσταντίνος Συριόπουλος

2. Εκκλησιαστικό Συμβούλιο

Π.Κ. Κωνσταντίνος Συριόπουλος

Κ. Ηλίας Καλοειδής

Κ. Βασίλειος Λάπτας
Κ. Ιοάννης Παπαδόπουλος
Κ. Αθανάσιος κρίσπης

3.ΙΕΡΟΨΑΛΤΕΣ

1.Κ. Ελευθέριος Αγραπίδης
2.Κ.Σωτήριος Χριστόπουλος

4.ΝΕΟΚΟΡΟΙ

1.Κ. Στάυρος Ράλλης
2.Κ.Ιοάννης Αθανασόπουλος

5.ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ

Κ.Βασώ Κρητικού
Κ.Αλέκα Μαρκουτσά
Κ.Νίκη Καλλημανή
Κ.Ζόη Τσαρμπόπουλου
Κ.Γεωργία Συριοπούλου
Κ.Μαρία >>
Κ.Χριστίνα >>
Κ.Ελένη Παπαδοπούλου

ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ

Α Ιστορικά στοιχεία.

Ο Ιερός μας Ναός ανήκει στην Ιερά Μητρόπολη Ηλείας και στην Αρχιερατική περιφέρεια του Δήμου Αμαλιάδας βρίσκεται στο Νότιο μέρος της πόλης και στην έξοδό της προς το Δ.Δ. Καρδαμά-Εθνική οδό-Πύργου.

Για την καλύτερη λειτουργία της και την εξυπηρέτηση των ανθρώπων της μεγάλης οικογένειας που αποκαλούμαστε Χριστιανοί, η αγία μας Εκκλησία έχει ορίσει το θεσμό των ενοριών.

Κέντρο αναφοράς κάθε ενορίας είναι ο Ιερός Ναός που δίνει και το όνομά του στην ενορία.

Έτσι και η δική μας ενορία φέρει το όνομα «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ»

Παλαιός Ναός (1^{ος})

Ο Παλαιός Ναός ήταν πολύ μικρότερος από το σημερινό και σε διαστάσεις 17m x9m και

κατεδαφίστηκε για να γίνει η διάνοιξη του δρόμου, μετά το 1962 και αφού είχε ολοκληρωθεί ο καινούργιος και μεγαλύτερος ναός για να καλύπτει έτσι τις ανάγκες της ενορίας που είχε ήδη μεγαλώσει.

Η περιοχή που βρίσκεται η Εκκλησία έχει κατοικηθεί τα νεώτερα χρόνια, μετά την έλευση την εσωτερική μετανάστευση κατοίκων από την ορεινή Αρκαδία και Αχαΐα και μετά τους σεισμούς του 1954, που έγιναν στο Ιόνιο, ήρθαν και κατοίκησαν Επτανήσιοι, (Ζακυνθινοί και Κεφαλλονίτες).

Ο τόπος παλαιότερα ήταν γεμάτος αμπελώνες σταφίδες και καλλιέργειες.

Εδώ είχε εγκατασταθεί και ο Γορτύνιος Παναγιώτης Δημητρακόπουλος ή Κρισάρας από το Αγρίδι. Λέγεται ότι ονειρεύτηκε πως στα κτήματά του θα βρει πέτρα με την οποία θα κατασκευάσει Εκκλησία.

Η οικογένειά του ήταν ιδιαίτερα Θεοσεβούμενη, μάλιστα ένας γιός του μόνασε στο Άγιον όρος, δώρισε το οικόπεδο (για τον πρώτο ναό) και συνέβαλε οικονομικά και εργάστηκε ο ίδιος στο κτίσιμο των τοίχων και της στέγης. Μεγάλη βοήθεια παρείχαν και πολλοί κάτοικοι της ενορίας καθώς και ο Δήμος Ήλιδας για να κτιστεί ο Ναός και να διακοσμηθεί εσωτερικά.

Ο πρώτος Ναός πρέπει να έγινε λίγο μετά από τον Άγιο

Αθανάσιο και Άγιο Γεώργιο Αμαλιάδας και πάντως πριν το 1896, και στη Νότια πλευρά του πάνω από την πόρτα υπήρχε και επιγραφή «Δαπάνη Παναγιώτου Δημητρακοπούλου 1888». Από το παρακάτω έγγραφο που παρατίθεται είναι φανερό ότι ο Ναός τελείωσε αργότερα (1896;)

Προς

Τους εφημερίους Αμαλιάδας (Δερβιτσελεπή) Κυρίου Κων/ντίνου ιερέα Κωστόπουλον και λοιπούς,

«Σας παραγγέλλομεν ίνα αύριον Κυριακή 5 τρέχοντος μηνός μεταβήτε δύο εξ υμών και ιερουργήσετε εν τω νεοδημητώ Ναώ «ο Ευαγγελισμός» και επιφυλάσσομαι κατόπιν να Σας κανονίσω ποίος εξ υμών θα λαμβάνετε μέρος.

Εν Αμαλιάδι, τη 4^η Μαΐου 1896

Ο Αρχιεπισκοπικός Επίτροπος Ήλιδος

Γ. Παπαντωνόπουλος, Οικονόμος»

Το έγγραφο αυτό βρέθηκε στην αλληλογραφία του ιερέα Κωνσταντίνου Κωστόπουλου ή Παπαγαλή και παρεδόθη στο αρχείο, του Ναού από το γιο του Σπύρο Παπαγαλή στις 15-8-1915.

Την ίδια εποχή ο ναός αυτός απόκτησε το δικό του

κοιμητήριο σε απόσταση 150 μέτρων από το Ναό (στο χώρο αυτό βρίσκεται σήμερα το 2^ο Γυμνάσιο και το 2^ο Λύκειο της πόλης μας που χτίστηκε εκεί μετά τη μεταφορά του κοιμητηρίου στην σημερινή του θέση-οδός Φραγκαβίλλας-που έγινε μετά το 1926)

Το παλαιό κοιμητήριο της ενορίας μας ήταν σε χώρο που είχε παραχωρήσει ο κ^{ος} Άγγελος, γιός του ιερέα Αθανασίου Παπανδριόπουλου, επί Δημαρχίας του Αναγνώστη Δαλιάνη το έτος 1882.

Ανήκε στην ενορία του Αγίου Αθανασίου. Εντός του κοιμητηρίου είχε κτιστεί ναός επ' ονόματι «Αγίας Τριάδας» και υπέστη μεγάλες ζημιές από το σεισμό του Χαβαρίου(1909).

Το 1926 κατεδαφίστηκε λόγω επικινδυνότητας και οι πέτρες του Ναού καθώς και του μαντρότοιχου χρησιμοποιήθηκαν για την κατασκευή του νέου πλέον Ναού και αργότερα για την κατασκευή του δευτέρου ορόφου των φυλακών (Αντωνίου Πετραλιά –στις γραμμές)

Στις 4 Απριλίου του 1925 δόθηκε έγκριση από την κοινότητα να επεκταθεί ο (παλαιός) ναός κατά πέντε μέτρα προς τη δύση με την υποχρέωση να κατεδαφιστεί η προσθήκη αυτή αν κριθεί αναγκαίο κατά την

επέκταση του σχεδίου πόλεως.

Ο Ναός αυτός ήταν τύπου «Βασιλικής μετά τρούλου» με διαστάσεις 17mχ9m και κατεδαφίστηκε το 1963, όταν ολοκληρώθηκε και άρχισε να λειτουργεί ο νέος Ναός που ανεγέρθη δίπλα από τον παλαιό.

Την διακόσμηση του εσωτερικού του πρώτου Ναού είχε αναλάβει ο ιερέας Κων/νος Πάχης και το κόστος (τότε) έφθασε 100 λίρες.

Καινούργιος Ναός (2^{ος})

Ο Καινούργιος Ναός δεσπόζει μεγαλόπρεπα στην ομώνυμη πλατεία «Ευαγγελιστρίας» στη διασταύρωση των Δημοτικών οδών Ευαγγελιστρίας & Έλλης και το τηλέφωνό της είναι 2622022202.

Περιβάλλεται από τις Δημοτικές οδούς: Ευαγγελιστρίας (οδηγεί προς το νοσοκομείο της πόλης μας), Έλλης (οδηγεί προς Καρδαμά, εθνική οδό και τον Πύργο), Επτανήσου και Ολυμπίας (οδηγεί προς το κέντρο της πόλης).

Η κάθε ενορία έχει συγκεκριμένα διοικητικά όρια που ορίζονται μετά από πρόταση επιτροπής που ορίζει το Μητροπολιτικό Συμβούλιο και που εγκρίνονται από το Υπουργείο Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Όρια της ενορίας.

Τα όρια της ενορίας μας είναι τα εξής:

Βόρεια: Συνορεύει με την ενορία του Αγίου Αθανασίου και χωρίζεται από αυτήν με τη δημοτική οδό Αντωνίου Πετραλιά (πρώην Μοσχόβου) είσοδος πόλης από εθνική οδό-πλατεία Δημοκρατίας (πρώην Μεταξά) και συνεχίζει ανατολικά με την οδό Λαμπείας και Παπαγιαννοπούλου και τη νοητή προέκταση αυτής με όρια αυτά της ενορίας του Δ.Δ. Γερακίου Δήμου Αμαλιάδας.

Νότια: Τα όρια του Δήμου Αμαλιάδας (περιοχή Φραγκοπηδήματος και ενορίας Δ.Δ. Καρδαμά Δήμου Αμαλιάδας).

Ανατολικά: Τα όρια του Δήμου Αμαλιάδας και ενορίας Δ.Δ. Γερακίου Δήμου Αμαλιάδας.

Δυτικά: Νοητή γραμμή παραλίας οικισμού Κουρούτας-Παλουκίου (πριν κάποια χρόνια τμήμα της ενορίας μας εδόθη για τη δημιουργία της ενορίας «Παναγίας Μυρτιδιωτίσσης» Δήμου Αμαλιάδας.

Οι κάτοικοι της ενορίας μας είναι περί τις 5.000 ψυχές (όλοι σχεδόν μόνιμοι και με ιδιότητα σπίτια) και αναπτύσσεται συνεχώς.

Γίνεται προσπάθεια για ακριβή καταγραφή και σύνταξη καταλόγου με πλήρη στοιχεία των ενοριτών μας - ενοριτολογίου.

Είναι κτίσμα της δεκαετίας του '30 (1924 θεμελίωση - 1962 εγκαίνια) και είναι ο δεύτερος κατά σειρά Ναός με το ίδιο όνομα και στην ίδια σχεδόν θέση.

Ο σημερινός Ναός βρίσκεται παραπλεύρως του παλαιού Ιερού Ναού ο οποίος κάλυπτε το σημείο που σήμερα καλύπτει η ομώνυμη οδός Ευαγγελιστρίας.

Οι πρώτες ενέργειες για την κατασκευή του υπάρχοντος Ναού ξεκίνησαν στις 4-4-1926 (Ν Αθ. Χριστόπουλος) ή το 1924 (π. Απ. Κυριαζόπουλος) και αργότερα από την συσταθείσα ερανική επιτροπή αγοράστηκε οικόπεδο από τα παιδιά του Χαραλάμπους Φραγκογιαννοπούλου αντί του ποσού των 52.000 δραχμών και θεμελιώθηκε το 1927.

Για τα σχέδια του ναού εργάστηκαν οι : Καράπας, ο Μαμωνάς και ο Ορλάνδος. Ο κτίστης που τη Θεμελίωσε ήταν ο Απόστολος Λιόλης που ανέλαβε και το κτίσιμο μαζί με τον Παναγιώτη Λάμπρο.

Στην πρόσοψή του επιβλητικά υψώνονται δύο καμπαναριά ελάχιστα πιο χαμηλά από τον τρούλο με δέκα έξι παράθυρα, στα οποία έχουν τοποθετηθεί τέσσερις εύλαλες και γλυκόμενες καμπάνες που

διαλαλούν το μήνυμα και το κάλεσμα του Χριστού όχι μόνο στους κατοίκους της πόλης αλλά και αρκετά χιλιόμετρα έξω απ΄ αυτήν.

Το υλικό κατασκευής του είναι από πέτρα που κουβάλησαν από τη γύρω περιοχή την εποχή εκείνη με τα ζώα τους οι ευσεβείς ενορίτες, εξωτερικά είναι όλη σοβατισμένη και βαμμένη, η στέγη καλύπτεται από τσιμεντένια πλάκα επί της οποίας έχουν τοποθετηθεί κεραμίδια.

Πρόναος

Έχει είσοδο από την οδό Έλλης και μπαίνουμε σ΄ αυτόν ανεβαίνοντας οκτώ σκαλοπάτια και για την εξυπηρέτηση των αναπήρων αδελφών μας έχει κατασκευαστεί στο δεξιό μέρος της εισόδου ειδική ράμπα για τη διέλευση αμαξιδίων.

Εξωτερικά υπάρχει πρόναος και περιστύλιο με τέσσερις κολώνες και στηρίζουν δώδεκα διπλές καμάρες ανοιχτός μπροστά και εξυπηρετεί στην μικρή αναμονή των πιστών πριν εισέλθουν στον Κυρίως Ναό.

Στην είσοδο συναντάμε μια δίφυλλη βαριά σιδερένια θύρα και ακολουθούν δύο ξύλινα βημόθυρα.

Κυρίως Ναός

Αριστερά της εισόδου υπάρχει ένα μεγάλο ξυλόγλυπτο παγκάρι και οι θέσεις των επιτρόπων και αριστερά το φιλόπρωχο ταμείο και οι θέσεις των κυριών του φιλοπτώχου και οι θέσεις των πρώην επιτρόπων.

Είναι ρυθμού «τρίκλιτη σταυροειδής καμαροσκεπής βασιλική μετά τρούλου», διαστάσεων 18,2mχ33mχ25m ύψος με το μεσαίο κλίτος μεγαλύτερο από τα δύο πλαϊνά. Τα κλίτη χωρίζονται μεταξύ τους με δεκαέξι κολώνες (12 στρογγυλές στηρίζουν το γυναικωνίτη και 4 τετράγωνες στηρίζουν του τρούλο) σχηματίζοντας και δεκαέξι καμάρες.

Εντός του κυρίως Ναού και στο κάτω μέρος-πάνω από την είσοδο και τα πλαϊνά κλίτη-υπάρχει «γυναικωνίτης» περίπου 120 τμ. και εισέρχεται κάποιος σ' αυτόν από σκάλα που ανεβαίνει από το αριστερό καμπαναριό.

Ο Ναός είναι χωρητικότητας 450 καθημένων ατόμων (έχει 260 καθίσματα) και στις μεγάλες εορτές και σε κάποιες τελετές γεμίζει όχι μόνο ο Ναός αλλά και η πλατεία που υπάρχει έξω απ' αυτόν.

Υπάρχουν εντός του Ναού δεξιά στο κεντρικό κλίτος όπως μπαίνουμε τέσσερα μεγάλα προσκυνητάρια που φιλοξενούν τις εικόνες: Τρίμορφο, Ευαγγελισμός της

Θεοτόκου, Αγίου Διονυσίου και Αγίου Χαραλάμπους και αριστερά στο κεντρικό κλίτος τρία προσκυνητάρια που φιλοξενούν τις εικόνες: Αγίας Μαύρας, Αγίου Νικολάου και Αγίων Αναργύρων και τέσσερα μικρότερα, (δύο στο τέμπλο και δύο στην είσοδο) αφιερώματα ευσεβών πιστών που φιλοξενούν τις εικόνες: Αγίου Μάμαντος, Αγίου Φανουρίου, Παναγίας και του εορταζομένου Αγίου της κάθε ημέρας.

Στο κέντρο του Ναού και στη συμβολή των κάθετων και οριζόντιων κλιτών εξέχει επιβλητικά ένας μεγάλος τρούλος περίπου 25 μέτρων. Εσωτερικά και στο υψηλότερο σημείο του δεσπόζει ο Παντοκράτορας και εξωτερικά έχει τοποθετηθεί φωτιζόμενος σταυρός που τόσο κατά την διάρκεια της ημέρας όσο περισσότερο κατά τη διάρκεια της νύχτας φαίνεται από όλα τα σημεία της πόλης και από όλη την γύρω περιοχή.

Το εσωτερικό του φωταγωγείται από τρεις μεγάλους πολυελαίους στο κεντρικό κλίτος (με μεγαλύτερο αυτόν που στηρίζεται στον τρούλο), και έξι μικρότερους στα πλαϊνά κλίτη καθώς και με τριάντα τρεις απλίκες (13 στο ιερό, 10 στο δεξιό πλαϊνό κλίτος και 10 στο αριστερό) και για τον φωτισμό του σολέα δύο επιβλητικά ηλεκτρικά 13άφωτα μανουάλια.

Υπάρχουν επίσης έξι μεγάλα μανουάλια για κεριά σε

διάφορα σημεία του ναού και τον πλούσιο φωτισμό συμπληρώνουν τα σαράντα δύο παράθυρα (7 στο ιερό, 8 στον τρούλο, 15 στον κυρίως ναό και 12 στο γυναικωνίτη) που με τα πολύχρωμα κρύσταλλα τους δίνουν άπλετο φωτισμό.

Στο αριστερό μέρος του κυρίως ναού υπάρχει γύψινος διακοσμημένος και αγιογραφημένος άμβωνας επί του οποίου ο Διάκονος αναγιγνώσκει το Ιερό Ευαγγέλιο.

Σολέας.

Μπροστά στο Άγιο Βήμα υπάρχει ο Σολέας (ένα σκαλοπάτι ψηλότερος από τον κυρίως Ναό, περιμετρικά του οποίου έχει τοποθετηθεί κάγκελο με τρεις εισόδους) στον οποίο γίνονται σχεδόν όλες οι τελετές, επίσης τα δύο αναλόγια με τις θέσεις των Ιεροψαλτών καθώς και δύο 13/φωτα μανουάλια.

Μπροστά από τον Σολέα και δίπλα από το δεξιό αναλόγιο βρίσκεται ο ξυλόγλυπτος θρόνος του Επισκόπου.

Στο γύψινο διακοσμημένο τέμπλο (από τον κο Καλδίρη) είναι τοποθετημένες σε ειδικές προθήκες δεκαέξι εικόνες.

Δεξιά από την Ωραία Πύλη: 1.Χριστός, 2.Άγιος

Ιωάννης ο Πρόδρομος, 3. Άγιος Νικόλαος, 4. Άγιος Γρηγόριος ο Θεολόγος, 5. Άγιος Διονύσιος ο εκ Ζακύνθου, 6. Άγιος Θεράποντας, 7. Άγιος Σπυρίδωνας και 8. ο Άγιος Χαράλαμπος.

Αριστερά από την Ωραία Πύλη: 1. Παναγία, 2. Ευαγγελισμός, 3. Άγιος Ελευθέριος, 4. Άγιος Βασίλειος, 5. Άγιος Φανούριος, 6. Αγία Παρασκευή, 7. Αγία Μαύρα και 8. ο Άγιος Γεώργιος, πάνω από τις οποίες κρέμονται δεκαπέντε λαδοκάνδηλα καθώς επίσης άλλα επτά κανδήλια κρέμονται πάνω από τους ισάριθμους μεγάλους θρόνους και δώδεκα άλλα σε διάφορα άλλα σημεία του Ναού.

Άγιο Βήμα.

Το Άγιο Βήμα είναι κατά δυο σκαλοπάτια ψηλότερο από τον Σολέα, με τρεις ξυλόγλυπτες πύλες δεξιά και αριστερά και με επιβλητική και δεσπόζουσα την «Ωραία Πύλη» στο κέντρο.

Στο Άγιο Βήμα δεσπόζει η Αγία τράπεζα πάνω στην οποία είναι τοποθετημένο το «αντιμήνσιο», το Ιερό Ευαγγέλιο, καθώς επίσης το Άγιο Αρτοφόριο και η «επτάφωτος λυχνία».

Δεξιά υπάρχει το «Διακονικό» και αριστερά η

«πρόθεση» και ο νιπτήρας.

Στο βάθος της «κόγχης» δεσπόζει ο εσταυρωμένος Κύριος περιστοιχισμένος από τα «εξαπτέρυγα», με αγιογραφημένες σκηνές από τον «Λειτουργικό Αγιογραφικό κύκλο» και την «Πλατυτέρα» να κυριαρχεί στο ψηλότερο σημείο της και να είναι εμφανής από κάθε σημείο του Ναού.

Αγιογράφιση

Ο Ναός είναι πλήρως Αγιογραφημένος από τους αγιογράφους: Χαράλ(αμπο) και παν(αγιώτη) Δ. Βούλγαρη σύμφωνα με επιγραφή που βρίσκεται στο αριστερό κάτω μέρος του Ναού (πίσω από τις θέσεις των επιτρόπων) και μας πληροφορεί επίσης για το χρόνο αγιογράφισης, τον ιερέα και την επιτροπή που την έφεραν εις πέρας, των δωρητών καθώς και του επισκόπου της εποχής εκείνης.

**«Ο ΙΕΡΟΣ ΟΥΤΟΣ ΝΑΟΣ ΙΣΤΟΡΗΘΗ ΕΚ ΛΟΓΙΩΝ
ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ & ΕΝΟΡΙΑΣ
ΤΑΥΤΗΣ ΕΠΙ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΣ ΤΟΥ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΕΙΑΣ ΚΥΡΟΥ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ
ΕΝ ΕΤΕΣΙ 1977-1981 ΕΦΗΜΕΡΕΥΟΝΤΟΣ ΤΟΥ**

**ΑΙΔ/ΤΟΥ ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ
ΑΡΓΥΡΟΠΟΥΛΟΥ (ΟΙΚΟΝΟ-ΜΟΥ) &
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΩΝ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ
ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ ΛΙΒΑΘΙΝΟΥ, ΑΛΕΞΙΟΥ
ΖΩΝΤΟΥ, ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ ΤΣΑΓΡΟΥ, ΔΙΟΝΥΣΙΟΥ
ΚΟΥΛΟΥΓΛΙΩΤΗ, ΣΤΑΥΡΟΥ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΠΟΥΛΟΥ, & ΤΩΝ ΑΓΙΟΓΡΑΦΩΝ
ΧΑΡΑ&ΠΑΝ. Δ. ΒΟΥΛΓΑΡΗ, ΗΛΕΙΩΝ»**

Τα βασικά θέματα της αγιογράφησης είναι:

1^{ov}. Στην κάτω ζώνη τους είκοσι τέσσερις οίκους της Παναγίας (Α-Ω) ξεκινώντας με το (Α) από το δεξιό μέρος του ιερού (όπως μπαίνουμε) και προς τα δυτικά και τελειώνει με το (Ω) στο αριστερό μέρος του ιερού και

2^{ov}. Στην πάνω ζώνη ξεκινώντας με την ίδια κατεύθυνση όπως και ποιο πάνω με σκηνές από τη ζωή του Χριστού (Γέννηση έως και Πεντηκοστή).

Πανηγύρεις.

Ο Ναός μας πανηγυρίζει στην εορτή του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου, (25 Μαρτίου) και της Αγίας Μαύρας (3 Μαΐου).

Παραμονή των εορτών γίνεται Μέγας πανηγυρικός Αρχιερατικός Εσπερινός με πλήθος ιερέων και πιστών, αρτοκλασίες και Θείο κήρυγμα, (στον εσπερινό της εορτής της Αγίας Μαύρας γίνεται και περιφορά της εικόνας της Αγίας στους δρόμους της ενορίας με συνοδεία φιλαρμονικής) και ανήμερα των εορτών πανηγυρική Θεία Λειτουργία και δεξίωση στο ενοριακό μας κέντρο.

Τα τελευταία χρόνια εορτάζει ιδιαίτερα και τις εορτές των Αγίου Φανουρίου (27 Αυγούστου) και Αγίου Μάμαντος (2 Σεπτεμβρίου).

Τα παλαιότερα χρόνια οι εορταστικές εκδηλώσεις της εορτής της Αγίας Μαύρας κρατούσαν μια εβδομάδα και στους γύρω δρόμους του Ναού γίνονταν μεγάλη εμποροζωοπανήγυρις με μεγάλη προσέλευση παραγωγών και κόσμου, κάτι που τα τελευταία χρόνια έχει εκλείψει παντελώς.

Επίσης εορτάζονταν με ιδιαίτερη λαμπρότητα από τους εδώ Ζακυνθινούς και η εορτή του Αγίου Διονυσίου στον οποίο έχουν κατασκευάσει περίλαμπρο θρόνο. Σήμερα γίνεται μόνο ο Εσπερινός και η Θεία Λειτουργία προς τιμήν του Αγίου.

Διοίκηση και προσωπικό του Ιερού Ναού

Όπως όλοι οι Ορθόδοξοι Ναοί, έτσι και ο Ναός μας διοικείται από το Εκκλησιαστικό Συμβούλιο, αποτελούμενο (Βάσει του καταστατικού χάρτου της Εκκλησίας της Ελλάδος νόμος 1570/1977) από τον πρόεδρό του, που είναι ο εφημέριος - ή ένας εκ των εφημερίων αν είναι περισσότεροι - και τέσσερα τακτικά και τέσσερα αναπληρωματικά μέλη με θητεία για μια τριετία και διορίζονται με αίτηση του εφημερίου-προέδρου – και που εγκρίνεται από το Μητροπολιτικό Συμβούλιο.

Εκκλησιαστικό Συμβούλιο

Το Εκκλησιαστικό μας Συμβούλιο αποτελείται από τους:

Π. Γεώργιο Μπαλκάμο, θεολόγο, πρωτοπρεσβύτερο, πρόεδρο του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, (Ελευθερίου Βενιζέλου 76, τηλ.2622026486 & κιν. 6979174127)

και τακτικά μέλη του οι κύριοι:

1) Δημητρακόπουλος Θεόδωρος, Αντιπρόεδρος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου

2) Ηλίας Αγιοβλασίτης ταμίας του Εκκλησιαστικού

Συμβουλίου, 3), Μακρόπουλος Βασίλειος γραμματέας του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου,

4), Στυλιανός Καμαρινός, μέλλος του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου, (Αντωνίου Πετραλιά 21,27200 Αμαλιάδα, τηλ. 2622028922 & 2622029790)

Στο Ναό μας εκτός από τον π. Γεώργιο Μπαλκάμο διακονεί και ο π. Αναστάσιος Κ. Κολοβός, θεολόγος στο 1^ο Λύκειο της πόλης μας και καθηγητής παραδοσιακής μουσικής, (Ελλης & Μονάστρας 48, 27200 Αμαλιάδα, τηλ.2622029381 & 6972698939).

Βοηθητικό προσωπικό.

Το βοηθητικό προσωπικό που διακονεί στο Ναό μας αποτελείται από τους :

1)Κο Γεώργιο Φουντά, Πρωτοψάλτη, Καθηγητή φιλολογίας και βυζαντινής μουσικής, (Αρχαίας Ήλιδας 80, 27059 Δ.Δ Χαβαρίου Αμαλιάδας, τηλ. 2622091513 & κιν6972095243).

2)Κο Αλέξανδρο Κουρή, Λαμπαδάριο, πτυχιούχο βυζαντινής μουσικής, (Κουμουνδούρου 68 & Επτανήσου 83,27200 Αμαλιάδα, τηλ. 2622026748 & κιν. 6973886659).

3)Κα Πανωραία Βασιλοπούλου, Νεωκόρο, (Γ.

Παπανδρέου 164,27200 Αμαλιάδα, τηλ. 2622027556).

Φιλόπτωχο

Επίσης διακονούν ως μέλη του «φιλοπτώχου» της ενορίας μας οι κυρίες:

- 1) Ιωάννα Ροδιάδη, Τηλ. 2622022628
- 2) Τριανταφυλλιά Παπαδάτου, Τηλ.2622027343
- 3)Ελένη Ασημακούλα, Τηλ. 2622022028
- 4)Γιαννούλα Διαμαντάκου, Τηλ. 2622027569

Κατηχητικό

Στην ενορία μας λειτουργεί εδώ και πολλά χρόνια «κατώτερο» κατηχητικό σχολείο με διάφορους κατηχητές κατά καιρούς.

Τα τελευταία χρόνια την κατήχηση των παιδιών μας έχει αναλάβει η Νηπιαγωγός κα Νικολέττα και ο κος Αναστάσιος Δρακόπουλος(μεταπτυχιακός φοιτητής

Το κατηχητικό μάθημα γίνεται είτε στον Ιερό Ναό είτε στο ενοριακό μας κέντρο κάθε Τρίτη ώρα 3-4 μμ και συμμετέχουν περί τους τριάντα μαθητές και μαθήτριες δ', ε', και στ' τάξης των 1^{ου} και 6^{ου} Δημοτικών Σχολείων της πόλης μας.

Τα τελευταία πέντε χρόνια λειτουργούν και τμήματα με «μέσο» και «ανώτερο» Κατηχητικό για παιδιά του Γυμνασίου και Λυκείου της ενορίας αλλά και της πόλης μας

Χορωδία εκκλησιαστικής – Παραδοσιακής Μουσικής

Με την ευλογία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ, από του έτους 2007 που ήλθε ο π. Αναστάσιος στην ενορία μας λειτουργεί στο ενοριακό κέντρο αγάπης της ενορίας μας μια ομάδα (χορωδία) με μέλη κυρίως ενορίτες μας διαφόρων ηλικιών, με σκοπό την καλλιέργεια επικοινωνίας με τους ενορίτες μας και την παρουσίαση επίκαιρων εκδηλώσεων (Χριστούγεννα, Ευαγγελισμός, Μ. Εβδομάδα, Άλωση κλπ) καθώς επίσης από του έτους 2008 τμήμα για διδασκαλία θεωρίας και πράξης της ψαλτικής τέχνης (τα αποτελέσματα ο Κύριος θα τα φανερώσει).

Εφημερίες–Διακονία Ιερέων

Στο Ναό μας εφημερεύει κάθε εβδομάδα και ένας από τους Ιερείς μας (εναλλάξ), και που είναι υπεύθυνος για

να καλύπτει τόσο τη λειτουργική ζωή της ενορίας (εσπερινούς, απόδειπνα, όρθρους, Θείες Λειτουργίες, αγιασμό κάθε πρώτη του μηνός, εξομολόγηση), όσο και ότι άλλο χρειαστούν οι ενορίτες μας για την κάλυψη των θρησκευτικών τους αναγκών.

Επίσης όταν ο ένας εκ των δύο Ιερέων μας διακονεί και «εφημερεύει» στην ενορία, ο δεύτερος με εγκύκλιο του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου μας κ.κ. ΓΕΡΜΑΝΟΥ, διακονεί από τον Ιούνιο του 2007 στην Ιερά Μονή του Αγίου Δημητρίου της πόλης μας και μέχρι νεωτέρας εντολής.

Κηρύγματα

Από τον μήνα Νοέμβριο έως και την εβδομάδα των Απόκρεω κάθε Τετάρτη την ώρα του εσπερινού (4:30 – 5:45 μμ) γίνονται στην ενορία μας κηρύγματα κάθε φορά και από τον εφημέριο της εβδομάδας, με επίκαιρα θέματα γύρω από τη ζωή και τη διδασκαλία της Εκκλησίας μας, αφού προηγηθεί κάποια «ακολουθία» (εσπερινός, ευχέλαιο, αγιασμός, παράκληση κλπ).

Κατά τη Μ. Τεσσαρακοστή κάθε Τετάρτη ή Παρασκευή ή σε κάποιες άλλες εορτές τελείται η Θεία Λειτουργία των Προηγιασμένων Τιμίων δώρων και κάθε βράδυ και ώρα 7:00 – 8:00 γίνεται η ακολουθία του μικρού ή του

Μεγάλου Αποδείπνου.

Επίσης κατά τη Μ. Τεσσαρακοστή κάθε Κυριακή βράδυ και ώρα 6:00-7:30, αρχίζοντας από τον «Εσπερινό της αλληλοσυγχωρήσεως», (Κυριακή της Τυρινής) γίνονται εκ περιτροπής σ' όλες τις ενορίες της πόλης μας οι «κατανυκτικοί εσπερινοί».

Ενοριακό-Πνευματικό Κέντρο.

Οι σύγχρονες ανάγκες της κοινωνίας μας απαιτούν από τις ενορίες την ύπαρξη κάποιων χώρων όπου θα συγκεντρώνονται οι πιστοί (εκτός βέβαια του Ναού) για να επικοινωνούν με αφορμή διάφορα γεγονότα της ζωής τους.

Αυτό στην πράξη επιτυγχάνεται με την άοκνη προσπάθεια των ιερέων στις ενορίες και με την ύπαρξη ειδικών χώρων - κέντρων αγάπης, ενοριακών πνευματικών και νεανικών κέντρων - όπου οι ενορίτες ενήλικες και ανήλικοι θα βρίσκουν μια ζεστή φωλιά και μια ευκαιρία για επικοινωνία, ψυχαγωγία, παιχνίδι (οι μικροί μας φίλοι) συζήτηση και ανταλλαγή απόψεων προβολή σλαϊτς και ψυχοφελών χριστιανικών ταινιών ή documenter κάτω από τη σκέπη της Εκκλησίας και την ευλογία του Θεού.

Για τούτο το λόγο δίπλα στο ναό (από τη βόρεια πλευρά) και με πρόσοψη επί της οδού Επτανήσου αγοράστηκε περί το έτος 2000 οικόπεδο 250,93τμ. και αφού έγινε η σχετική μελέτη και ελήφθη από την αρμόδια υπηρεσία της Ναοδομίας η υπ' αριθμόν **3195/16-07-2003** οικοδομική άδεια για ανέγερση τριωρόφου μεθ' υπογείου Πνευματικού Κέντρου **«ΚΕΝΤΡΟ ΕΝΟΡΙΑΚΗΣ ΑΓΑΑΠΗΣ»**

Την Αρχιτεκτονική και στατική μελέτη εκπόνησε ο πολ. Μηχ. Κ. Ευγένιος Ν. Μπαλκάμος, ο οποίος ανέλαβε και την γενική επίβλεψη του όλου έργου και την επίβλεψη των στατικών.

Την Ηλεκτρο/μηχανική μελέτη και επίβλεψή της ανέλαβε ο Μηχ-Ηλεκτρ. Μηχανικός κ. Κων/νος Κατεργάρης.

Το κτήριο είναι τριών επιπέδων (ορόφων) με ένα τμήμα υπόγειο. Η ολική επιφάνεια της οικοδομής είναι 428,78 τα.μ. και έχει καλυφθεί 173,95 τ.μ. από το οικόπεδο. Το συνολικό ύψος της φθάνει τα 13,80 μ. ο ολικός όγκος της είναι 2052,77 κ.μ.

Το ισόγειο και ο Ά όροφος ολοκληρώθηκαν το 2007 και έχουν παραδοθεί σε χρήση από τους ενορίτες. Το μεν ισόγειο έχει διαμορφωθεί κατάλληλα για να δίδεται καφές ή και φαγητό σε μνημόσυνα κηδείες ή άλλες

εκδηλώσεις και εκεί διακονούν η νεωκόρος του Ναού και κάποιες άλλες κυρίες που τη βοηθούν. Ο Ά όροφος είναι είτε για την ίδια χρήση με το ισόγειο είτε χρησιμοποιείται ως αίθουσα διαφόρων εκδηλώσεων, ομιλιών, παρουσίασης εορταστικού προγράμματος από τη χορωδία μας, τελετή λήξης σχολικού έτους των τελειοφοίτων της Γ΄ Λυκείου της ενορίας μας, ή ακόμη μετατράπηκε σε «Ναός» για να καλύψει τις ανάγκες που δημιουργήθηκαν από το σεισμό της 8^{ης} Ιουνίου 2008 όταν ο Ναός μας κηρύχθηκε προσωρινά μη επισκέψιμος για τους μήνες Ιούνιο αι Ιούλιο του 2008.

Στο δεύτερο όροφο είναι υπό κατασκευήν μια αίθουσα επισήμων, βιβλιοθήκη καθώς επίσης και ένα μικρό διαμέρισμα φιλοξενίας με τους βοηθητικούς του χώρους.

Πηγή:

**Κολοβός Αναστάσιος, Ιερέας,
Θεολόγος-Μουσικός, Καθηγητής 1^{ου} Λυκείου
Αμαλιάδας και εφημέριος του Ιερού Ναού «Ο
Ευαγγελισμός της Θεοτόκου» Αμαλιάδας.**

ΙΕΡΑ ΜΟΝΗ ΦΡΑΓΚΑΒΙΛΛΑΣ

Δύο χιλιόμετρα ΝΑ της πόλη μας, σε μαγευτική τοποθεσία πάνω σ' ένα λόφο, είναι κτισμένη η Ιερά Μονή Φραγκαβίλλας, η αρχαιότερη εκκλησία της Αμαλιάδας. Γύρω υπάρχουν λείψανα κελιών ή οικημάτων από τα οποία συμπεραίνουμε ότι και παλιά θα ήταν μοναστήρι. Ο ναός θεωρείται ότι έχει κτισθεί μαζί με τις άλλες περιώνυμες Βυζαντινές εκκλησίες της Ηλείας (Βλαχέρνα Κυλλήνης, Καθολική Γαστούνης και Παλαιοπαναγιά Μανωλάδας) γύρω στα 1000-1200 μ.Χ. Όταν μετά το 1205 ο τόπος καταλήφθηκε από τους Φράγκους, μετέτρεψαν το ναό σε εκκλησία του πύργου της Βίλλας του Φράγκου ιππότη, μετατρέποντας την σε φρα-γκική-καθολική. Μετά την κατάλυση της φραγκοκρατίας και τα επακολουθήσαντα μαύρα χρόνια της τουρκικής σκλαβιάς, ο πύργος με τη φράγκικη βίλλα λεηλατήθηκε και εξαφανίστηκε, η εκκλησία όμως διατηρήθηκε αλλά της έμεινε το όνομα Φραγκαβίλλα. Στη συνέχεια έγινε παρεκκλήσιο των Ιερών Μονών Σκαφιδιάς και Φραγκαπηδήματος και εγκαταστάθηκαν μοναχοί από τις ως άνω μονές.

Αυτοί ανέπτυξαν μεγάλη κτηνοτροφία μι βοοειδή και πλήθος πτηνών (χήνες) που όμως με τη βοσκή τους κατέστρεφαν τους γύρω αγρούς, Το 1846 οι ιδιοκτήτες των αγρών που ταλαιπωρούνταν από τα γεννήματα των μοναχών, συγκεντρώθηκαν και εκδίωξαν με τη βία τους μοναχούς και τα ζώα τους.

Ο ναός έμεινε για ένα χρονικό διάστημα έρημος. Στη συνέχεια ο Μητροπολίτης Πατρών τοποθέτησε εφημέριο τον π. Αβραάμ από τη Ροβιάτα, ο οποίος πολύ εργάστηκε για την ανοικοδόμηση και συντήρηση της Μονής,. Αργότερα η Μονή έγινε παρεκκλήσιο του Ι. Ν. Αγίου Αθανασίου Αμαλιάδας μέχρι το 98 όταν υπήχθη στο Τ.Α.Κ.Ε.

Τότε χωρίστηκε η ακίνητη περιουσία της και η μονή κράτησε τους αγρούς, τα περιβόλια και τα σταφιδάμπελα, ο δε Ι.Ν. Αγίου Αθανασίου πήρε τα ακίνητα στην πόλη, οικίες και μαγαζιά.

Ο ναός της Φραγκαβίλλας παρ' ότι έχει μήκος 10 μέτρα μετά της αχιβάδας (μικρού ημικυκλίου κοιλώματος επί του ανατολικού τοίχου του ναού) και πλάτος 8 μέτρα, εσωτερικά φαίνεται μικρός. Είναι θολωτός όπως της

Καθολικής Γαστούνης και στερείται νάρθηκα (πρόναου). Παρ' όλο που φέρει το όνομα Φραγκαβίλλα είναι Βυζαντινού ρυθμού μετά τρούλου χωρίς ίχνη Φραγκικής ή Γοτθικής τεχνοτροπίας. Οι παλαιότερες αγιογραφίες είναι έργα του 1100-1200 μ.Χ. και μοιάζουν με τις αγιογραφίες των Βλαχερνών.

Ο κυρίως ναός φέρει στο μέσον τρούλο και δυο μικρότερους εκατέρωθεν. Αυ-στηρίζεται εσωτερικά σε τέσσερες πλίνθινους κίονες. Στο μέσο θόλο του Ιερού υπάρχει θαυμάσια βυζαντινής τέχνης αγιογραφία της Θεοτόκου που φέρει στην αγκαλιά της το Θείο Βρέφος και έχει άνωθεν τις λέξεις ΜΡ ΘΥ (=Μήτηρ Θεού) και κάτω, εκατέρωθεν της εικόνας, τις λέξεις Η ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ.

Στο μέσο θόλο του κυρίως ναού σώζεται η μορφή του Παντοκράτορα, που είναι όμως από πλευράς τέχνης πολύ κατώτερη από αυτής της Πλατυτέρας. Στους θόλους του Πρόναου είναι αριστερά η Μεταμόρφωση, δεξιά η Βαϊοφόρος, και οι δύο πολύ νεώτερες, ίσως του 17ου αιώνα.

Στο δάπεδο υπάρχει ψηφιδωτό ενώ κάτω απ' αυτό, στα

αριστερά όπως εισερχόμαστε στο ναό, πιθανόν να υπάρχει τάφος του κτίτορα της μονής ή μεταγενέστερου Ηγουμένου ή μοναχού. Αυτό συμπεραίνεται από επιγραφή που βρίσκεται άνωθεν του σημείου αυτού, που έχει ως εξής: «Ορώ σε τάφε διω (=επί τη) θέα σου καρδιοστάλακτον δάκρυ χαίω, χρέος το κοινόν εις νουν λαμβάνω (=δηλ αποφασίζω και κάνω τούτο διότι είναι χρέος κοινόν του βίου). Ποθώ γαρ διελθείν βιωτού ενθάδε ον ουδείς δύναται φυγείν σε» («Αμαλίας» 20-11-1916. Στην ίδια μεριά υπάρχει τοιχογραφία που παριστάνει το μαρτύριο του Αγίου Γεωργίου φέρουσα την εξής επιγραφή: «Παρά του τιμιωτάτου και ευγενεστέρου άρχοντος κυρ Γεωργίου Λεντικαδίτη ιστορήθη το μαρτύριον του μεγαλομάρτυρος Γεωργίου του Τροπαιοφόρου εν μηνί Αυγούστω 1696».

Ιερός Ναός Αγίας Μαρίας Περιστερίου

Η εικόνα της Αγίας Μαρίας είναι το 1847 η οποία βρέθηκε σε μια περιοχή του χωριού μας και μεταφέρθηκε στο συγκεκριμένο σημείο στο όπου και

φτιάχτηκε η εκκλησία μας. Ο ρυθμός της είναι μονόκλητοι Βασιλική και φτιαχτήκε το 1883 από όπου είναι και η εικόνες του τέμπλου έως το 1905. Χωρίζεται σε τρεία μέρη στο ιερό βήμα, στο κύριος ναό και το πρόναο ο οποίος φτιάχτηκε τα τελευταία χρόνια , και βρίσκεται και ένα μικρό παράκληση της Ζωοδόχος πηγής. Τα πανηγύρια που γίνονται είναι της Αγίας Μαρίας 17 Ιουλίου όπου γίνονται και πολλές εκδηλώσεις και της Ζωοδόχου πηγή, την Παρασκευή του Πάσχα όπου γίνεται η περιφορά της εικόνας σε όλα τα σπίτια του χωριού μας.

Βεβαίως το 2011 έγινε εξολοκλήρου επισκευή του ιερού ναού μας μετά τον καταστροφικό σεισμό του 2008 με την οικονομική ενίσχυση του ελληνικού κράτους και την οικονομική ενίσχυση των ίδιων των ενοριτών.

Η επιτροπή που είχε αναλάβει αυτό το σημαντικό έργο είναι ο κύριος Χρήστος Μηχαλόπουλος, ο κύριος Ιωάννης Παπαδόπουλος, ο Νικόλαος Γαλανόπουλος και ο κύριος Γεώργιος Κόλλιας, όπου και επισκευάστηκε και μετά αγιογραφήθηκε από την σχολή αγιογραφίας στο Πύργο έως και σήμερα.

Ο σημερινός ιερέας μας είναι ο πατήρ Διονύσιος Θεοδόσης από την Αμαλιάδα που ήρθε στο χωριό μας το 2002 και βρίσκεται έως και σήμερα. Οι ψάλτες του ιερού ναού μας είναι ο κύριος Θεόδωρος Αστερής στο δεξιό ψαλτήρι και στο αριστερό ψαλτήρι είναι ο Ιωάννης Δανίκας και ο Αποστόλης Τζοανόπουλος.

Στον ιερό ναό μας τα τελευταία χρόνια για την ενίσχυση των εμπαθού ομάδων του χωριού μας υπάρχει και φυλόπρωχο ταμείο που απαρτίζουν κάποιες κυρίες που βοηθάνε κάποιες οικογένειες που έχουν οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα. Η νεοκόρη του ναού μας είναι η κύρια Άννα Ροκανά. Εδώ θα ήταν καλό να αναφέρουμε τους ιερείς που έχουν περάσει από τον ιερό ναό, ο πρώτος ιερέας που αποφάσισε και έφτιαξε τον ναό είναι ο πατήρ Δημήτριος Παπαδόπουλος που δεν γνωρίζουμε ακριβώς χρονολογία, μετά είναι ο πατήρ Ξενοφώντας Γκάμαρης το 1889 έως 1983 , μετά ήταν ο Δημήτριος Παπαδημητρίου 1983 έως 2002 και μετά είναι ο σημερινός ιερέας του χωριού μας .

ΠΑΝΑΓΙΑ Η ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΓΑΣΤΟΥΝΗ

Η βυζαντινή εκκλησία της Παναγίας της Καθολικής στη Γαστούνη Ηλείας ανήκει στον τύπο του δικιόνιου σταυροειδούς εγγεγραμμένου ναού και χρονολογείται στον 12ο αιώνα. Έχει ημιεξαγωνική αψίδα, τρούλο με οκτάπλευρο τύμπανο και νάρθηκα στα δυτικά. Οι τοίχοι, κτισμένοι με πλινθοπερίκλειστο σύστημα και χρήση διπλών πλίνθων στους αρμούς, ζωογονούνται με

λιτό κεραμοπλαστικό διάκοσμο, κυρίως οδοντωτές ταινίες, και με την ένθεση εφυαλωμένων σκυφίων. Μοναδική φραγκική επίδραση (του 14ου αιώνα.) το οξυκόρυφο τόξο, της σφραγισμένης σήμερα, βόρειας θύρας.

Η μεταγενέστερη προσθήκη εξωνάρθηκα και τα νεώτερα μεγάλα θυραία ανοίγματα συνιστούν τις μόνες μείζονες επεμβάσεις στην αρχική του μορφή. Στο εσωτερικό διατηρούνται δύο στρώματα τοιχογραφιών. Το δεύτερο, σύμφωνα με επιγραφή χρονολογείται το 1702 και έγινε με δαπάνες του επισκόπου Ωλένης Ιωαννικίου. Μία δεύτερη επιγραφή της ίδιας εποχής, που αναφέρει τους κτήτορες του ναού και ως έτος ανεγέρσεως το 1279, αντιγράφει, πιθανόν, την παλαιότερη κτητορική επιγραφή.

ΑΓΙΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ ΑΜΑΛΙΑΔΑΣ

Οι συνοικισμοί Άγιος Ιωάννης, Τσιχλειϊκα και Σεϊντέικα αποτελούσαν μια ενορία που ναό είχαν τον Άγιο Ιωάννη τον πρόδρομο οποιος βρίσκεται ΒΑ της Αμαλιάδας 4 χιλιόμετρα απο αυτή. Ο ναός κατά την παράδοση κτίστηκε πολύ παλιά ίσως επί τουρκοκρατίας (μικρό εκκλησάκι) εντός της ρεματιάς περιβαλλόμενο από πυκνό λόγγο .Οι κάτοικοι της εποχής εκείνης μαστίζονταν από την ελονοσία και τη θέρμη . Γρήγορα το εκκλησάκι απέκτησε φήμη θαυματουργού και έρχονταν οι νοσούντες να παρακαλέσουν τον Άγιο να τους κάνει καλά . Αφού ξενυχτούσαν εντός του ναού το πρωί άλλαζαν τα ρούχα τους και τα πετούσαν στον παρακείμενο χείμαρρο ώστε μαζί με τη ροή του να πάρει και τις θέρμες.

Με το καιρό το εκκλησάκι καταστράφηκε και έτσι μισοκατεστραμμένο το βρήκαν πριν από 120 περίπου χρόνια, οι ερχόμενοι από το Αγρίδη της Γορτινίας κάτοικοι. Το επισκέυασαν και το μεγάλωσαν. Εφεραν ιερείς από την Αμαλιάδα και λειτουργούσαν έως ότου το 1903 απέκτησαν δικό τους παπά, τον Θεόδωρο Παπακωνσταντίνου από τα Κλαλάβρυτα. Ο ναός του αγίου Ιωάννη ήταν παρεκκλήσιο του Αγίου Γεωργίου.

Ο σεισμός του 1909 κατέστρεψε εξ ολοκλήρου το ναό .
Οι κάτοικοι της περιοχής κατασκεύασαν πρόχειρα μια
καλύβα για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας και τον
επόμενο χρόνο , το 1910 κατασκεύασαν τον ήδη
υπάρχοντα ναό με δαπάνης της Αθηνάς Ηλιοπούλου
.Ο ναός του Αγίου Ιωάννη είναι ρυθμού Βασιλικής με
διαστάσεις εξωτερικώς $22 \times 12 = 264$ τ.μ. και
εσωτερικώς $14 \times 11 = 154$ τ.μ. η στέγη φέρει γαλλικά
κεραμίδια.

Ιερά Μονή Κρυονερίου

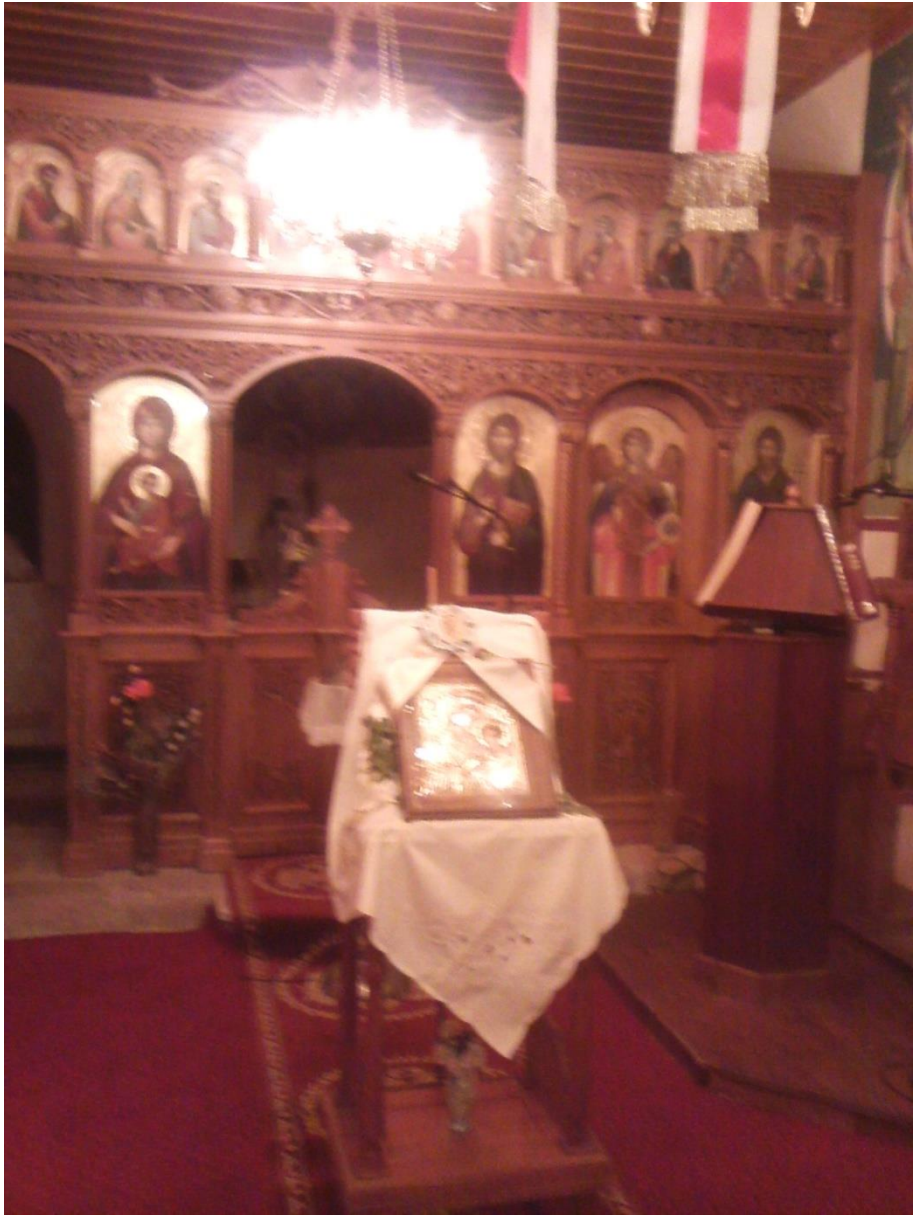
Το χωριό Κρυονέρι πανηγυρίζει στις 7 Ιανουαρίου ημέρα του Ιωάννη του Προδρόμου και στις 23 Αυγούστου στα ενιάμερα της Παναγίας γίνεται λιτανεία της εικόνας στην Πλατεία του χωριού. Το μοναστήρι της Παναγίας ανήκει στη Μονή Δίβρης. Το 1974 η Μονή Δίβρης ίδρυσε καινούριο δημοτικό σχολείο.

Οι κάτοικοι εγκατέλειψαν τον τόπο τους και ήρθαν κοντά στο μοναστήρι με τη θαυματουργή εικόνα της Παναγίας που έφυγε από το Κούλουγλι για να έρθει στον τόπο αυτό.

Η μονή της Παναγίας κτίστηκε το 1860 και η γύρω περιοχή ανήκει στο μοναστήρι για αυτό και τα κτίσματα λέγονται μέχρι και σήμερα καλογερικά. Δίπλα από το μοναστήρι υπάρχει ξενώνας για να φιλοξενεί άπορους χωριανούς. Σήμερα έχουν γίνει προσπάθειες για να καλυτερέψει η εικόνα της εκκλησίας με διάφορες αγιογραφίες. Αλλά επειδή είναι μικρή σαν ξωκλήσι δεν υπάρχει τρούλος όμως έχει τρία καμπαναριά και ένα σήμαντρο.

Επίτροποι: Κότσιφας Αθανάσιος, Ευθυμιόπουλος
Κωνσταντίνος, Ανδριόπουλος Βασίλειος,
Αθανασόπουλος Γεώργιος , Κωνσταντόπουλος
Νικόλαος, Γιαννόπουλος Ανδρέας.

Ιερείς: Παπαλεωνίδας Κωνσταντίνος, Χονδρογιάννης
Αθανάσιος.

Νεοκόροι: Κωνσταντοπούλου Κατερίνα, Μπίρμπα
Αγγελική

Ψάλτες: Αθανασόπουλος Νικόλαος, Νικολόπουλος
Ζώης, Πετρόπουλος Δημοσθένης, Βασιλόπουλος
Παναγιώτης, Λουρίδας Ιωάννης.

Αγία Άννα

Ο ιερός ναός της Αγίας Άννας κτίστηκε το 1970 σύμφωνα με το βιβλίο του Γυμνασιάρχου κ. Παναγιώτη Ανδριόπουλου κτίστηκε από τους κατοίκους των χωριών Σούλι και Μπαλή.

Ο ιερός ναός εορτάζει με κάθε επισημότητα 3 φορές το χρόνο.

Στις 9 Δεκεμβρίου εορτάζεται η σύλληψη της Αγίας Άννας, στην εορτή της Αναλήψεως του Κυρίου που είναι σαράντα μερες μετά το Πάσχα και στις 25 Ιουλίου που εορτάζουμε την κοίμηση της Αγίας Άννας. Ο ρυθμός είναι σταυροειδούς βυζαντινού με τρούλο. Επίσης στο ναό υπάρχει πλούσια λατρευτική και πνευματική κίνηση.

Στις 29 Οκτωμβρίου τελείται Ιερά Αγριπνία για τη μνήμη της Αγίας Αναστασίας της Ρωμαίας.

Κάθε Τετάρτη γίνεται ενοριακός κύκλος μελέτης της Αγίας Γραφής και Ιερό Κύρηγμα από τον ιερέα μας Βασίλειο Μονόλιθο. Στο ναό κάθε Παρασκευή λειτουργεί το κατηχητικό σχολείο το οποίο το έχει

αναλάβει η κύρια Θεοδωροπούλου.

Το 1997 ήρθε στην ενορία μας ο Αναστάσιος Κολοβός ένας δραστήριος ιερέας ο οποίος επισκεύασε εκ θεμελίων τον ιερό ναό και άρχισε να τον αγιογραφεί, την αγιογραφία ανέλαβε η σχολή αγιογραφίας της μητρόπολης Ηλείας.

Το Σεπτέμβριο του 2007 ήρθε ο σημερινός ιερέας Βασίλειος Μονόλιθος ο οποίος σαν πρώτο του στόχο έθεσε να ανεγείρει πνευματικό ενοριακό κέντρο.

Επίτροποι: Δημοσθένης Δούλος, Κωνσταντίνα Χριστοπούλου, Κατερίνα Δελή, Αποστόλης Αποστολοπούλος

ΑΓΙΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ

Ο Άγιος Γεώργιος είναι ο αρχαιότερος ενοριακός Ναός στην Αμαλιάδα. Πιθανότερη εποχή που κτίστηκε, πρέπει να είναι στο τέλος της Φραγκοκρατίας και αρχή της πρώτης Τουρκοκρατίας (1400-1500 μ.Χ.). Το εκκλησάκι ήταν κτισμένο στο ύψωμα που είναι και σήμερα. Ήταν μικρό σε μέγεθος και γύρω, στη νότια πλαγιά έφαγαν τους νεκρούς. Ο ναός είχε χώρισμα δικτυωτό, κατά την τότε συνήθεια, για να μην είναι απολύτως ορατή κατά την ώρα της Θείας Λατρείας η θεά των γυναικών προς το εσωτερικό του ναού το οποίο τότε καταλαμβάνονταν μόνο από τους άντρες.

Ο Άγιος Γεώργιος έγινε ο ναός του συνοικισμού Καλίτσα. Ιερέας του ήταν ο π. Παπαγιάννης που ήταν και Δημογέροντας της επαρχίας Γαστούνης. Μετά την απελευθέρωση, ο συνοικισμός Καλίτσα αναπτύχθηκε φθάνοντας μάλιστα να έχει το μεγαλύτερο πληθυσμό του Δήμου Ήλιδας. Το μικρό εκκλησάκι του Αγίου Γεωργίου δεν εξυπηρετούσε πλέον τις θρησκευτικές ανάγκες, για αυτό το 1841 προχώρησαν στην επέκταση του ήδη υπάρχοντος ναού. Ο σεισμός του 1786 έριξε το κωδωνοστάσιο και τότε έκαναν προς

το δυτικό μέρος νέα επέκταση.

Αργότερα Ιταλοί τεχνίτες κατασκεύασαν το μεγαλοπρεπές κωδωνοστάσιο που δέσποζε όλου του κάμπου της Ηλείας με την περίφημη καμπάνα, την Καρακανδού (δωρεά του Βασίλειου Καρακανδά). Το κωδωνοστάσιο αυτό διατηρήθηκε μέχρι την ανοικοδόμηση του τρίτου ναού το 1961.

Ένας νέος σεισμός το 1886 καταστρέφει ολοσχερώς τον Ναό.

Ο ναός είχε σχήμα ορθογωνίου παραλληλογράμμου, ρυθμού πρωτοβασιλικής μονόκλιτης και μονοστεγής, με ξύλινη στέγη και σκεπασμένος με κεραμίδια. Ο ναός αυτός έμεινε εν ενέργεια μέχρι τις 2-4-1960, όταν έγιναν τα εγκαίνια του σημερινού νέου ναού.

Ιερείς σήμερα είναι:

ο προϊστάμενος Πατήρ Χρήστος Ελευθεριάδης και ο πατήρ Γεώργιος Σταθόπουλος. Και οι δύο αυτοί είναι Θεολόγοι.

Ιεροψάλτες είναι:

Δεξιός: Νικόλαος Παπαθανασίου.

Αριστερός: Ευγένιος Παπαλεωνίδας.

Νεωκόρος: Ελένη Γιαννοπούλου.

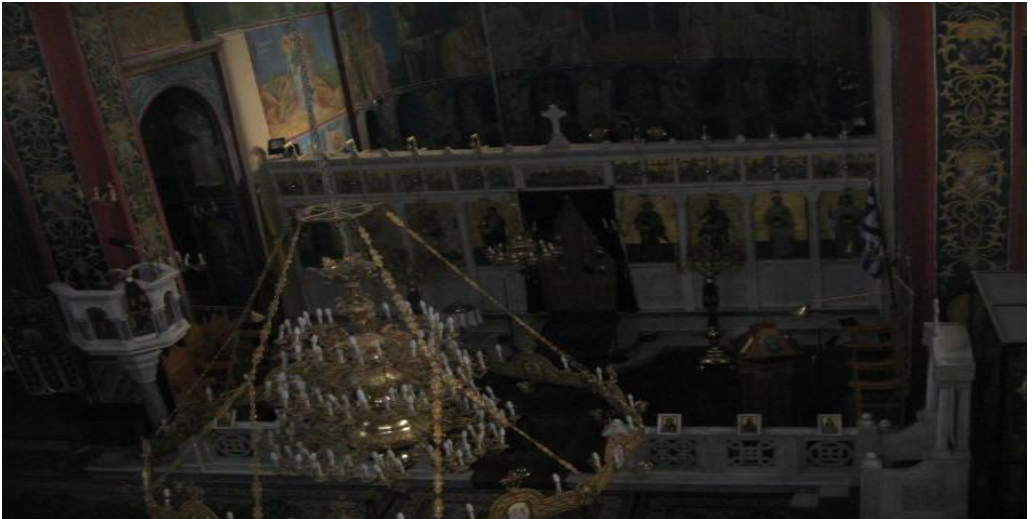
Επίτροποι : Αθανασία Μάλαμα, Διονύσιος

Δαρδαγιάννης Ιωάννης Παπαδόπουλος, Κωνσταντίνος

Φωτόπουλος.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟ ΝΑΟΥ:

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Παναγιώτης Ανδριόπουλος. Οικιστικά στοιχεία και χριστιανικά μνημεία του Δήμου Ηλιδας και Ελίσας.
2. Λεωνίδα Κ. Καρνάρου Αμαλιάδα 1821-1914
3. Περιοδικό :ΗΛΕΙΑ ΝΟΜΟΣ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ:
Νομαρχία Ηλείας.
4. Περιοδικό: ΗΛΕΙΑ: Νομαρχία Ηλείας.
5. <http://www.andravidagr/index.php/sightseeing/frankishchurchofsaintsofia/history/24-24agiasofiabriefhistory>